

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasiilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

List izhaja 10. in 25. vsakega meseca.

Za posamezne člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane onih zadrug, ki so v „Zvezi“ in ako so uvedle obvezno naročbo lista za vse člane, pa celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2'60, četrtletno K 1'30 in posamezna številka 25 vinarjev.

Cena inseratom: 1/48 strani K 1'50, pri večkratnih objavah popust.

Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta šte. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključí.

Štev. 3.

V Ljubljani, 13. marca 1915.

Leto II.

Zvezne objave.

Vsem cenjenim načelstvom gostilničarskih zadrug na Kranjskem in članom teh zadrug.

Občni zbor „Zveze“, ki se je vršil dne 24. februarja 1915 v Ljubljani, je soglasno sklenil, da prispevajo zadruga za vsakega člana po 2 K na leto. Zveza pa pošilja zato vsakemu združnemu članu stanovsko-strokovni list „Gostilničar“ celo leto brezplačno. Načelstva se torej opozore, naj, ako ne mislijo prispevka k „Zvezi“ za združne člane poravnati iz prejšnjih združnih sredstev, stavijo na dnevni red občnega zbora tudi točko o združni dokladi, ki mora znašati vsaj toliko za vsakega člana, kolikor je prispevka „Zvezi“.

List se bo odslej pošiljal slehernemu združnemu članu brez izjeme, če bi ga hotel kdo vračati, bo na škodi, ker s tem se združne doklade vseeno ne ubrani.

Gg. načelnikom v uvaževanje!

Kakor čitate na drugem mestu, je občni zbor „Zveze“ sklenil, da prispevajo zadruga po 2 K od člana k „Zvezi“. S tem je dan pogoj, da bo „Zveza“ pošiljala vsem članom zadrug strokovni list „Gostilničar“. Tem potom bo dobival sleherni član vse objave svoje zadruga, če se bodo načelstva hotela posluževati te ugodnosti. Pri sklicanju občnega zbora je vedno precej dela in stroškov pri razpošiljanju vabil. To delo in strošek pa si vsi načelniki lahko prihranijo, treba je le pravočasno poslati „Zvezi“ dotično vabilo z dnevnim redom, katero dobe potem člani potom svojega lista v roke. Napraviti je le še pismeno naznanilo z dnevnim redom obrtni oblasti in združnemu inštrukturu.

Naš občni zbor.

Zvezni občni zbor se je vršil dne 24. februarja 1915 v gostilniških prostorih gosp. Franca Kavčiča v Ljubljani. Navzočih 53

delegatov, Predsednik konstatira sklepčnost, otvori zborovanje, pozdravi delegate, predstavi združnega inštruktora g. komisarja Šteska, obrtno oblastvenega zastopnika g. dr. Berceta in navzoče časnikarje. Predno se preide na dnevni red, da predsednik prečitati še dospelene pismene pozdrave t. j. obrtno pospeševalnega urada za Kranjsko, zadruga na Bledu in zadruga na Jesenicah. Nato se preide k dnevnemu ređu in kot druga točka se prečita zapisnik lanskega občnega zbora, ki se brez ugovora odobri.

Na interpelacijo g. Cerarja, kako daleč so že pogajanja s pivovarnarji glede odprave prodaje piva na privatnike dospelena, se ga opozori na pojasnila v številkah 14 in 15 „Gostilničarja“, ter da bo zadeva pri točki 10. dnevnega reda na vrsti.

K točki 3. dnevnega reda poroča tajnik o delovanju zveze v pretečenem letu. Iz poročila posnamemo sledeče: Vsled nastalih vojnih razmer je bilo tudi zvezino delovanje nekoliko moteno in ni bila ta v stanu, vseh na lanskem občnem zboru storjenih sklepov uveljaviti in odposlati na pristojna mesta, osobito tistih, ki merijo na preuredbo zadevnih zakonov, ker zakonodajne korporacije t. j. državni zbor in drugi od pričetka vojne niso več delovale. Tako mora sklep o predlogi za preuredbo določb v zadevi privedanja alkoholnih snovi k čaju čakati, ker bo v to treba ministerjalne naredbi, ki pa se more doseči le potom zastopnikov v državnem zboru vzajemno z obrtnim svetom. Na državno zvezo pa se je tozadevna vloga odposlala. Istotako je z zastarano določbo o vinotočih pod vejo, ki se zamore le potom zakonodajne korporacije v red spraviti. Prav tako je s preuredbo užitninskega zakona, ki je mogoč le potom poslanske zbornice, ter tudi o splošnem zadacanju vina, ki se ima obravnavati v deželnem zboru. Vse druge sklenjene resolucije pa so se oddale pristojnim oblastvom s primernimi utemeljitvami. Izven tega je zveza na inciativo državne zveze podala deželnemu zboru peticijo za odpis treh odstotkov pri plačevanju deželne doklade na pivo zaradi tega, ker nikdar ni v posodah tiste množine, kakor je označena

in tudi z ozirom na razni kalo ali izgubo. Ker se na Kranjskem konsumira okoli 140.000 hl piva, bi prišlo potem našim gostilničarjem letno okrog 4200 K v prid, kar bi pri večjih odjemalcih tudi nekaj zaleglo. Na Zg. in Spod. Avstrijskem se je tej upravičeni želji gostilničarskih organizacij ustreglo upamo, da bo tudi uprava dežele Kranjske sledila z enako naredbo. Zveza se je potom državne zveze kot tudi sama direktno pri trgovskem ministru trudila dobiti en mandat v državni obrtni svet na Dunaju, ministru je odvrnilo, da za sedaj še ne more dati kranjskemu obrtništvu več kot enega zastopnika to je za rokodelske obrte, ker še po Moravskem in Češkem ni dovoljno zastopano v vseh panogah, ki že mnogo let peticirajo v enakem zmislu. A zveza tudi v bodoče ne bo opustila zahtevati takega mandata, ki ji gre vsled rastočega razvoja po vsej pravici. Ob priliki razglasitve, da se zvišajo deželne naklade na užitnino, je podala zveza odločno protestno spomenico vsem deželnim poslancem ter takoj sklicala samostojen protestni shod, katerega pa je potom na priporočilo vodilnih krogov združila z ljudskim shodom, ki je pa po pretežni večini sestel iz samih gostilničarjev, ki so se s tem pokazali zavestne in solidarne v svojem poklicu. Sklenjene resolucije so se odposlale deželnemu in ministrskemu predststvu s prošnjo naj se zadeva ne priporoča v sankcijo. O storjeni akciji se je obvestilo vse članice in dalo navodila za sklepanje protestov; od zadrug došle proteste in resolucije se je odposlalo na vsa merodajna mesta s primernimi utemeljitvami. Ob pripravah za vsesokolski izlet je šla zveza s sodelovanjem pri akciji za tujski promet z raznimi podatki in okrožnicami pripravljalnemu odboru na roko. — Za shod državne zveze v Solnogradu je izdelala zveza obširnejše poročilo in resolucijo s predlogom za preureditev užitninskega zakona v zmislu sklepov gostilničarske organizacije na Kranjskem. Začetkom oziroma v prvi polovici leta se je zveza na mnogostransko željo tudi pečala s pripravami za zabavno-poučni izlet v Novo mesto in Belokrajino. Vsled pičlega

časa se je ta preložil na jesen, nazadnje pa vsled nastale vojne moral odgoditi za poznejše čase. — Pri nabavljanju listkov in drugih patriotičnih znakov za vojne potrebščine je zveza tudi posredovalno sodelovala. V organizatoričnem pogledu se je zveza trudila osebno in pismeno pri merodajnih osebah v Novem mestu za ustanovitev zadruge za ta okraj. Namen je bil tam privedi kuharsko servirni tečaj za tamošnje gostilničarstvo, a dvakratno interveniranje in prizadevanje od strani zveze ni našlo razumevanja za zadevo, zato se bo treba po nastopu normalnih razmer za stvar zopet zanimati in to preko glav tistih, s katerimi se je doslej pogajalo. — Poleg osebnih intervencij g. načelnika pri obrtnih oblastvih za razne posameznike, je imela zveza obilo pismenega opravka s posameznimi člani zadrug v najrazličnejših obrtno pravnih vprašanjih. Vseh teh raznih spisov in dopisov je bilo 272. — Ker vsled nastale vojne ni bilo mogoče širše akcije v dosego že začrtanih zahtev nadaljevati, je skušala zveza potom svojega glasila „Gostilničarja“ izkazovati svojo uslužnost njenim članom in jih odškodovati z dobrimi nauki, poučnimi spisi in navodili, ter pravilnimi nasveti v gostilničarsko obrtni stroki, kar je dandanašnji za gostilničarski stan tudi velike važnosti. Tudi s trgovsko in obrtno zbornico je zveza v neprestanem stiku in je potom nje vložila že mnoge pritožbe in mnenja v obrtnih zadevah. Posebno je zveza protestirala proti odpravi službenih ali delavskih bukvic in pa proti dovoljenju, da bi smeli tudi branjevci in trgovci prodajati pivo v patentnih steklenicah in še mnogo drugih vlog tičoč se koristi gostilničarstva. Ker je zaradi varčnosti obdržala zveza tudi upravništvo „Gostilničarja“ v svojih rokah, je umevno, da je bilo delovanje vseskozi obilo. Kadar se kaj takega ustanavlja, kakor je naš strokovni list, ki ni imel niti vinarja kapitala, je treba mnogo križevih potov, pisarij, moledovanja za inserate in beračenja za kredit, kar vse skupaj nalaga tudi nemalo osebnih skrbi. Gmotnih koristi se ni iskalo nobenih, česar pri naših skromnih razmerah tudi ni pričakovati, gre le, da se cenjenim članom za tako malenkostne prispevke nudi kolikor mogoče koristnega in s smotrenim delom približuje ciljem, ki obljublajo boljšo bodočnost. Odborovih sej je bilo troje, gospodje odborniki so te po-

setili vsi na svoje stroške, za kar jim bodi izrečena čast in zahvala. Priporočljivo bi bilo, da bi dokler zveza ne pride v položaj povračati potne stroške, zadruge to storile, ker so odborniki zveze večinoma načelniki zadrug. Članic t. j. zadrug šteje danes zveza dvajset s približno 2547 člani. Sklepam to poročilo načelstva z željo, da bi kmalu nastopili za gostilničarstvo tisti odnošaji, ki si jih vsak posamezen želi in za katerimi stremi vsa vesoljna gostilničarska organizacija. Poročilo se vzame na znanje.

K točki 4. poroča namesto odsotnega blagajnika tajnik o računskih zaključkih, tako za zvezo kot za upravništvo „Gostilničarja“. Prva je imela 1348 K 70 h dohodkov in ravno toliko izdatkov. Uprava lista pa 4421 K 54 h dohodkov in 4239 K 66 h izdatkov, torej z 31. decembrom 1914 181 K 88 h gotovine v blagajni. Po poročilih revizorjev gg. Kavčiča in Boleta se računska zaključka odobrita ter da vodstvu odveza.

K točki 5. dnevnega reda poroča istotako tajnik o proračunu za leto 1915. Ta izkazuje potrebščin 7480 K, katere je pa kriti z dvekronskim prispevkom od vsakega člana zadrug, z naročnino lista, inserati in podporami. Proračun izkazuje 380 K primanjkljaja, katerega bo morda mogoče pokriti z izrednimi podporami.

K točki 6. dnevnega reda priporoča g. načelnik Kavčič, da naj občni zbor sklene v pokritje proračunjenih stroškov 2 K prispevka od vsakega zadrugnega člana ter povdarja, da je ta znesek silno minimalen, ker dobi vsak zadrugni član za to zvezni strokovni časopis, ki po vrednosti daleč presega prispevni znesek.

Na dan glasovanje je bil predlog soglasno sprejet; na dano protiglasovanje se ni nihče odzval.

K točki 7. dnevnega reda poroča tajnik, da hoče zveza razbremeniti zadruge s tem, da ustanovi zvezino posredovalnico za službe pri obrtnih, zastopanih v zvezi, ker bi si po zakonu sicer morala vsaka zadruga sama napraviti tak inštitut. Preberejo se tozadevna pravila in odobre ter naroča odboru zadevo urediti. V nadzorovalni odbor posredovalnice se izvolijo za tri leta iz vrste delodajalcev gg. Franc Kavčič, Pogačnik Leon in Martin Lampert iz Ljubljane kot odborniki in gg. Debevec iz Kamnika, Kurlalt iz Kranja in Lušin iz Ribnice kot

namestniki. Pri nato vršeci se volitvi za mesto odbornika za zadrugo v Ribnici se izvolita g. Lušin kot odbornik in g. Bregar kot namestnik.

K točki 9. poda tajnik poročilo načelstva o položaju, ki je nastal vsled utesnjevanja v izvrševanju žganjetočnih pravic in navaja vzroke za pritožbe, ki jih naj vložijo zadruge z navedbo preminjevalnih predlogov, kako naj se zadeva uredi, da ne bodo obrtniki trpeli škode, ljudstvo pa ne pomanjkanja za nujne potrebe v časih prepovedi, ki niso za vse povsodi enako na mestu. Sklene se, podati pritožbo na trgovsko ministrstvo kakor tudi deželni vladi s prošnjo, da ukaže obrtnim oblastvom postopati v takih slučajih po nasvetih prizadetih zadrug in da oblastva zadruge v zadevah, v katerih je slednjim dana po zakonu pritožba, tudi uradnim potom obveščajo. Vse podrobnosti in navodila pa naj se v „Gostilničarju“ objavljajo.

Poročilo načelstva k tej točki, ki je bilo soglasno odobreno, objavljamo na drugem mestu.

K točki 10. poda istotako tajnik načelstveno poročilo o akciji proti prodajanju piva na privatnike naravnost iz pivovaren ter poroča, da se je pred kratkim še enkrat odposlal memorandum na „Alpenländischen Brauherren Verein“ tozadevno ter da je od predsednika tega društva došla obljuba, da se ima ravno te dni v tem pogledu sklepati in se bo na zahteve gostilničarstva posebno oziralo. K temu se pritrdi predlogu načelstva, da ako se bo s krošnjarenjem od strani pivovaren le nadaljevalo, se v strokovnem listu na take pivovarne pokaže, gostilničarstvo pa naj jih odklanja kot dobavitelje. K tej točki dnevnega reda je podalo načelstvo sledeče poročilo: O trudu in pogajanjih, ki jih je zveza imela s pivovarnarji za odpravo prodajanja piva na privatne osebe naravnost iz pivovarne, se je cenjenim tovarišem podalo v številkah 14 in 15 našega lista lanskega leta popolen opis. Dotični opis je imel precej ostrejši sklep, a si ga uredništvo ni upalo priobčiti, zato pa hočemo na današnjem občnem zboru povedati ostrejšo besede. Da se od strani pivovaren še vedno krošnjari po privatnih hišah s pivom v zabojih, je istina, ker prihajajo še vedno pritožbe. Pivovarne in založniki se na vse načine izgovarjajo. V enem slučaju je samo hlapec kriv, v drugem se

LISTEK.

Mažarska „čarda“.

(Spisal po lastnih doživljajih vodja R. Dolénc).

Na Ogrskem so v mažarskih krajih razen hotelov (Zsáladá-žaloda), gostiln (vendéglő) in krčem (koresma) še takozvane „čarde“ (csárda). Če je obče znani specialno mažarski narodni ples „čardaš“ imenovan dobil po tej specifično mažarski gostilni svoje ime ali obratno gostilna po plesu, mi sicer ni znano, sumim pa, da je drugo poprej smatrati. Na vsak način smatram pa mažarsko „čardo“, po njeni ureditvi, osobito pa po življenju v nji, za popolnoma vredno; da seznanim z njo tiste bralce „Gostilničarja“, ki je iz lastne skušnje še ne poznajo.

Mažarske čarde, se navadno to je redno ne dobe po velikih mestih in trgih, ne po velikih naseliščih vobče, marveč le izjemoma. Redno jih pa najdemo popolnoma na samem, v sredpotju kake jako dolge ceste; pa tudi

po velikih sejmiščih, razstavah, narodnih veselicah, ali pa le v bližini kakega mesta. Tiste čarde, katere je videti po sejmiščih, razstavah, narodnih veselicah, na žegnanjih so tako zgrajene, da se jih more iz enega kraja v drugega prevažati. V ta namen imajo lesene stene, so s skrilavci ali navadno s trsjem krite, in razložljive ter zopet zložljive. Sicer so pa tudi stalne čarde iz ravno takega materijala zgrajene, kajti Ogrska nima v dostih pokrajinah ni kamenja niti opeke, kaj šele apna in peska. Zgrajene so pa pač vse po enem in istem kopitu takole. Sestojajo popolnoma iz štirioglatega poslopja kvadratnega ali pravokotnega temeljnega načrta, so visoko pritlične, in obdaja jih navadno okrog in okrog precej prostorna veranda, katere pod je do en meter ali pa še višje od tal. Streha je na vseh štirih straneh poslopja tako daleč segajoča, da se nahaja veranda pod njo, pred dežjem popolnoma zavarovana. Na verando vodi z dvorišča dvoje stopnic in iz strehe molé, če že ne na vseh štirih, pa gotovo vsaj na dveh stra-

neh jako dolge preklje, na katerih vise na konceh ali veliki šopi tičjega lepa — bezga — ali pa vršiči smrek borovcev. To je daleč viden znak — gostilne.

Notranjost čarde je sicer lahko različna, toda v vsaki je skoro polovico cele hiše obsegajoča dvorana brez vsake hišne oprave. To imenuje Mažar „a csárdasi terem“, po naše: „dvorana za čardaš“. Sicer je pa še kuhinja in pa vsaj ena soba v hiši na istem podu. Za prenočevanje torej mažarska čarda nikakor ni prirejena, ampak predvsem za ples, to je za „čardaš“, potem pa za pitje, gostovanje in petje. V kuhinjah takih čard se priredijo le odločno narodne mažarske brez izjeme kaj močno papricirane jedi; v kletih pa izborna mažarska vina. Piva se v čardi ne dobi.

Prvo čardo videti ter življenje v nji nekoliko skusiti sem imel leta 1868. priliko. Takrat je priredilo ravnateljstvo kr. ogrske kmetijske akademije v Ogrskem Starem gradu (Ungarisch Altenburg, Magyar Óvár), katere slušatelj sem bil tudi jaz, kaj prijetno in

zopet izgovarja, da je le kak star odjemalec i. t. d., vedno pa se izkaže, da je le bogatašem dana ta sreča, da jim pivovararji postrežejo naravnost s cenejšim pivom, le siromak se mora zadovoljiti z gostilničarsko postrežbo. Zveza je podala „Alpenländischer Brauherren Vereinu“ v roke g. Koslerja, pred kratkim še enkrat tozadevno spomenico ter priložila tudi dotična poročila „Gostilničarja“, iz katerih društvo razvidi, da so domače slovenske pivovarne vse lojalno oddale svoje izjave, da prepovedujejo prodajo piva privatnim osebam, koder so gostilničarji na razpolago. Pri tem je zveza tudi zahtevala, da naj kartelirani pivovararji vendar že enkrat kaj ukrenejo v odpravo tega njih madeža, kajti splošno se poudarja, da ravno nemške pivovarne postopajo tako nesramno na škodo svojih odjemalcev gostilničarjev. Naj se končno že vendar ugodí v smislu neštetokrat že poslanih peticij, resolucij in predlogov gostilničarstva! Poudarjalo se je, da naj se gospodje pivovararji primerjajo vsaj navadnemu tovarnarju, katerih vsakteri oddaja svoje izdelke le trgovcu, ne pa vsakemu posamezniku. Kam bi prišlo trgovstvo, če bi imelo opraviti s takimi razvadami kot jih prakticirajo nekatere pivovarne. Na to vlogo nima zveza še nobene rešitve. Za slučaj, da bi ostalo tudi še to brezuspešno, predlaga načelstvo: Današnji občni zbor skleni podati v svojem strokovnem listu „Gostilničar“ ta le poziv: Gostilničarji! Pazite dobro, katere pivovarne dajejo na vašo škodo privatnim strankam svoje pivo. Zapomnite si samo hišo, v katero se nosijo zaboji s pivom. Stranka, ki je tako lakomna, da za vinar dobička raje pije cel teden sparjeno pivo, kakor pa vsaki dan svežega od gostilničarja, je postranska stvar, samo da so dokazi, da se je dalo v privatno hišo. To naznanite takoj vaši zadrugi, zadruga načelstva pa se prosijo, da vsak tak slučaj zvezi sporočijo. Take pivovarne se naj obesijo na pranger v stanovskem glasilu „Gostilničarju“. Kako bode potem tovariši z njimi postopali, je vaša stvar. Ake ne zaležejo ne prošnje, ne nasveti, ne prijazne ponudbe k složnemu sodelovanju v obojestranske koristi, bodo zalegla pa druga sredstva. — Predlog je bil soglasno sprejet.

V zadevi formularov za prošnje za odpis davkov se poroča, da bodo ti, ko se dotiskajo, razposlani vsem zadrugam v primernem

interesantno ekskurzijo v Rab, (Raab, Győr). Tam se je za poskus z raznimi plugi oralo, tam so pa tudi kmetje za stavo orali, kdo bode najboljši, to je najlepše oral, oziroma za oranje in drugo vprežno delo najboljši izvežbane vole na ogled postavil. Na Ogrskem ni namreč gospodarsko skrajno neopravičena — da se ne izrazim drugače — navada naših kmetovalcev uvedena, da s svojimi večinoma ne doma izrejenimi, ampak kupljenimi voli vedno barantajo, ž njimi vse sejme obležejo. Na Ogrskem je namreč vsak kmet ponosen na to, da si svoje vole sam doma izredi, sam za delo izvežba ter potem dalj kot mogoče tudi v lastnem gospodarstvu obdrži. Med približno 160 akademiki, udeleženci ekskurzije, sva bila le dva Slovenci, namreč sin mojega rajnega očeta, in pa g. Jožef Kristan (po domače Vorenčkov Joža) iz Vodice na Gorenjskem. Ko so bili razni novi plugi — na paro urejenih takrat še ni bilo — preskušeni, se je pričelo oranje kmetov za stavo (Wettpflügen), katerega se je udeležila jako velika množina. Oralo se

številu in se bo v listu nanje opozarjalo ter podalo potrebna navodila.

K posameznostim priporoča g. Cerar, da naj zveza nemudoma izda prošnjo na deželno vlado, da ta pri ravnokar razglašenem popisovanju živil, ne bo smatrala morebitnih večjih zalog moke, žita ali drugih jestvin pri gostilničarjih kot čezmerno privatno zalogo, marveč zalogo, ki naj velja za preskrbo prebivalstva. Glede moke se mora osobito v takih krajih pustiti zaloge nedotanjene, koder gostilničarke same kruh peko za goste, ker ni pekov. Predlog se sprejme soglasno s pristavkom, da gre tozadevna deputacija k deželnemu predsedništvu in poda dotično peticijo za tozadevne primerne odredbe. Kot odposlanci se volijo gg. Ogorelec, Kavčič in Bole.

Gosp. Lušin navaja, da izdelovalci soda-vode prodajajo svoje izdelke tudi na drobno, predlaga naj zveza poda pritožbe na deželno zadrugo sodavičarjev proti takemu ravnanju, nasvetuje pa se tudi, naj zadruga take slučaje takoj ovadi obrtnim oblastvom.

Ker se nihče ni več oglašil k besedi, zaključí predsednik zborovanje z zahvalo za precejšnjo udeležbo ter prosi gospode načelnike, da skušajo čimpreje poslati zaostale prispevke za naročnino lista, da more uprava svojim obveznostim zadostiti in plačati narasle tiskarniške stroške.

Po sklepu občnega zbora je podala zveza visoki c. kr. deželni vladi sledečo vlogo:

Cesarski ukaz, s katerim se uravnava promet z žitom in zaporo mlinskih izdelkov, ki je bil razglašen v uradnem listu dne 24. februarja 1915., je navdal gostilničarstvo po deželi s pravim strahom. Visoki c. kr. deželni vladi bo znano, da po deželi, kjer ni nobenih pekovskih obrtov, peko gostilničarji sami kruh za svoje goste. Utegne se dobiti, da ima kateri gostilničar malo več zaloge moke ali žita v ta namen, kakor pa ravno za se in svojo družino in obstaja radi tega bojazen, da bi oblastva smatrala take eventualne večje zaloge kot kako kopičenje živil iz dobičkaželjnosti ali pa na škodo ali pomanjkanje drugim. Znano je, da se marljiv gostilničar mora preskrbeti z vsem potrebnim živežem za čez zimo za svoje goste, tako s prekajeno mesenino, mastjo, krompirjem, kislino, ter tudi z žitom ali moko, če je v takem kraju, da mora tudi kruh peči za

je, dasiravno je bila tamošnja zemlja jako prhka, po ogrski navadi obče z dvema paroma volov, ali pa tudi za bolj izjemno s konji. Dotični kmet, ki je dobil prvo darilo, se je slavni komisiji lepo zahvalil ter si izprosil dovoljenja, da v znak hvaležnosti, še nekaj izvede s svojimi volmi in plugom.

To mu je komisija dovolila in mož je spregel prvo dvojico volov, z drugo je pa brez biča, brez kakega poganjača, le z besedo v zemljo letnico 1868 zaoral, in sicer popolnoma pravilno, to je čitljivo. Pohvala mu je seveda donela od vseh strani in mož je od samega veselja svoj „čikuš“ (klobuk) visoko v zrak zagnal.

Takoj na to smo šli v neki hotel k obedu in potem nas je povabil voditelj ekskurzije, da si oglejemo blizo ležečo slovečo „čardo“. Ta je bila last neke vdove, menim da se je pisala „Irményi“. Ko pridemo tja, je bila dvorana za čardaš že precej napolnjena in plesalo se je že tudi čardaš, to po godbi tedaj svetovno slavne tamošnje ciganske godbe Farkáš

svoje goste. Pričakovati je, da bo prebivalstvo vseh vrst, če prične živil primanjkovati ali da bi bila le sploh težje dobiti, iskalo še bolj hrane v gostilnah kot doslej; je pa itak faktum, da n. pr. uradništvo ali neoznjeni ljudje sploh ne morejo drugod dobiti živeža, tako v mestih kot po deželi, kakor v gostilnici. — Občni zbor zveze vsega gostilničarstva Kranjske dežele je dne 24. februarja to pretresaval ter sklenil po svojih zastopnikih podati visoki c. kr. dež. vladi kranjski nujno prošnjo, da naj gostilničarsko obrt v tem pogledu kot nekako aprovizatorico ljudstva, kolikor največ dopušča § 3 citiranega cesarskega ukaza, v zaščito vzame, ter politična oblastva I. instance opozarja, da se pri popisovanju zalog pri gostilničarjih posebno v poštev jemlje, da je vsako zalogo, ki jo gostilničar ima, smatrati le kot zalogo za preskrbovanje ljudstva samega, ne pa kot kako nabiranje množin za njega in svojce, ter da se kaka razlastitev za gostilničarsko obrt namenjenih zalog vsled prej navedenih vzrokov nikakor ne sme izvršiti. — Prosi se torej v tem pogledu primerne odredbe.

Odposlanstvo, ki je to peticijo izročilo in osebno prosilo tozadevno varstva za gostilničarsko obrt, je vladni zastopnik zagotovil, da se v tem pogledu ni gostilničajem ničesar bati, najmanj pa, da bi se kaj siloma pod zaporo dejalo, dokler se postopa po izdanih predpisih.

Omejitev prodaje žganih opojnih pijač.

(Poročilo načelstva k točki 9. dnevnega reda na občnem zboru zveze dne 14. februarja 1915.)

Po sklepu odbora zadnje seje se je zveza obrnila na vsa okrajna glavarstva, opiraje se na §§ 114 in 116b obrtnega reda s prošnjo, da naznanijo, v kakem obsegu so obrtne oblasti prepovedale v različnih krajih točenjo žganih pijač; te prepovedi prihajajo sedaj počasi od posameznih okrajnih glavarstev. Zadruga bi morale biti že poprej uradno obveščene o takih ukrepih, ker imajo v tej zadevi tudi pravico pritožbe. In take pritožbe bi bile in so tudi popolnoma upravičene. Kadar se komu podeli pravica za kako obratovanje, se mu mora dati tudi prilika tako obratovanje nemoteno izvrševati, osobito ako ga oblastva tudi ob-

Miška. Ta mož nam je bil znan, kajti prišel je vsako leto po dvakrat s svojimi godci — kakih 30–40 mož samih ciganov tudi v Ogrski Stari grad svirat na akademična dva plesa, za katera nas je stala samo godba 400 do 500 forintov. Farkáš Miško se je produciral tudi že pri svetovni razstavi v Parizu in to z odliko. Naši mažarski kolegi so se seveda takoj udeležili plesa, to tembolj, ker je bilo število res „fejst punc“ v lični mažarski narodni noši že kar mnogobrojno.

Drugi akademiki, ki nismo znali čardaša plesati, smo kolege Mažare le zavidali, si privoščili kozarec izbornega vina, zraven pa še odločno pritrjevali, da smejo Mažari na njih kaj odlično in odločno zavest in njih narodne šege in osobito na njih čardaš, ponosni biti. Oj kje smo še mi Slovenci, tarnala sva z Jožo. Ko se je prvi čardaš, katerega so se tudi naši kolegi udeležili, končal, sprehajali so se plesalci s plesalkami paroma po dvorani. Vorenčkov Joža in jaz sva zapazila med njimi tudi dvojico

dačujejo popolnoma v isti meri, kakor bi nemoteno obratoval in pa ker sam ni ničesar zakrivil. Posamezni obrati se lahko regulirajo in ustavljajo recimo žganjetočilnice pri tovarnah ali enakih etablissementih, kjer je delavstvo ob sobotih res morda preveč poseglo po žganju. Zunaj na deželi ali v naših mestih sploh pa ni bilo za tako utesnjevanje prav nobenega povoda, ker žganjepitje se s tem prav nič ne omeji, dokler bo trgovec nemoteno smel prodajati svoj špirit, med tem ko je gostilničarju pristno domače žganje prepovedano prodajati. Na lanskem občnem zboru je poročevalec načelnik Lipušček stvar dobro ožigosal in tudi tozadevno resolucijo predlagal, kar je zveza s posebno vlogo predložila c. kr. deželni vladi. Ta doslej še ni dala odgovora, kazalo bi torej spraviti zadevo pred trgovsko ministrstvo in sicer z zahtevkom, da se taka prepoved točenja žganih pijač naj ne izdaja v tem zmislu kot doslej, kajti če sme trgovec prosto dati špirit in žganje v steklenici, da se ga nese domov, tako mora tudi gostilničar biti upravičen, dati takrat, če ne sme točiti v lokal, vsaj čez ulico na dom. Kar velja za enega, mora veljati tudi za drugega. Dalje pa je žganje v veliki meri tudi ljudsko živilo. Visoki gospodje, ki te prepovedi kujejo in ki niso sveta skusili drugod kot doma na parketu, seveda ne vedo, da izhaja vbogi delavec po deželi cel dopoldan s kosčkoma kruha in požirkom žganja. Tak revno plačani delavec nima sredstev iti v nedeljo dopoldan na gulaš in vrček piva, a živel bi pa končno vendar še rad svojim razmeram primerno in to je imeti zjutraj kosček kruha in kozarček slivovke iz gostilne. Ker tega ne dobi v gostilni, se zateče k štacunarju po špirit in se ga nalezne doma do nezavesti. Tak uspeh ima ta prepoved točenja žganja po gostilnah. Temu nasproti se mora doseči dovoljenje, da se bo v krajih, kjer so farne cerkve ali da sploh prihajajo ljudje k jutranjim ali dopoldanskim cerkvenim opravilom, tako tudi v mestih, smelo dati prišlecem, bodi si tudi turistom ali domačim, ki so od kraja oddaljeni, potrebni okrepčilni zajutrek, bodi si potem obstoječ v čaju, dobrem domačem žganju ali kavi ali drugih živilih. Nadalje, da se tudi ob sobotah sme dati vsakomur za na dom t. j. čez ulico pijače, ravno tako žgane kot pivo in vino, ter da kakor je

sicer jako fejšt deklet, toda ne temnolasega, mažarskega tipa, ampak blondinki, sicer v mažarskem narodnem krilu; pa čudno se je meni in Joži zdelo, da sta bili ravno blondinki brez moškega spremstva. In ko sta prišli mimo naju, zazdelo se je Joži in meni, da nista govorili mažarski, ampak — slovenski. Ko sta šli v drugič mimo, prepričala sva se obadva, da je bil njih razgovor istinito slovenski in Joža je prav glasno uskliknil: „I seveda sta Slovenki!“ Dekleti sta se ne malo presenečeni ozrli proti nama, in ena je tudi prav glasno rekla: O vroge te dó, a smo Vindišerji tudi tu? Razume se samo po sebi, da sva se z Jožo takoj seznila z njima — Štajerkama tam od Ptujja nekje doma. — Povabila sva jih tudi v sosednjo sobo na kozarec finega vina, nemila nama usoda je hotela, da so ravno takrat reditelji ekskurzije začeli upiti: „Abfahren, meine Herren, abfahren, nur schnell, schnell!“ In posloviti sva se morala z Jožo od brhkih Slovenk brez nade na kako svidenje.

(Konec prih.)

trgovcem dovoljeno dajati špirit na dom, dokler ima dovoljenje imeti prodajalno odprto, ravno tako naj sme gostilničar dati vsak čas čez ulico na dom svoje blago, za katerega prodajo mu je bila dana koncesija, če se že točenje v lokal prepoveduje. Za obrt, ki mu je podeljen je, obdavčen in ga mora tudi izvrševati, če hoče, da je mogoče doseči zaželjeni uspeh. Zato se predlaga: današnji občni zbor skleni: Deželni zvezi se naroča, da izda v zvezinem glasilu „Gostilničarju“ kadar je dobila od vseh političnih okrajnih oblasti obvestila, tabelo, v kateri je na kratko in razumljivo označeno, kako so te razne utesnitve prodajanja žganih pijač po posameznih krajih zaukazane, da se vedo prizadeti natančno ravnati. Obenem pa podaj zveza pritožbo na trgovinsko ministrstvo proti tem ukrepom okrajnih glavarstev, ker izvirajo isti iz ukaza deželnega predsedstva. Zadruga naj se o storjenem obvestijo in se zaeno načelstvom naroča, da vložijo svoje pritožbe in stavijo tozadevno spreminjevalne predloge.

Kako se skliče in vrši zadržni zbor pri gostilničarskih zadrugah.

Priobčuje c. kr. zadržni inštruktor.

(Dalje.)

Točka 5. Načelnik imenuje za skrutinotorja g. Vinka Zajca in g. Matijo Krapeža in pojasnjuje, da se vrše volitve po glasovnicah.

Najprvo se je volil zadržni načelnik. Oddanih je bilo 25 glasovnic, med temi ena prazna. Od 24 veljavnih glasov je dobil dosedanji zadržni načelnik g. Fran Kavčič, gostilničar v Postojni, 22 glasov, g. Vinko Zajec, gostilničar v Postojni, 2 glasova. Izvoljen je bil tedaj g. Fran Kavčič, ki se zahvaljuje za izkazano zaupanje in izjavlja, da volitev sprejme.

Pri volitvi zadržnega podnačelnika izjavlja dosedanji podnačelnik g. Rajko Petelin, da z ozirom na svojo veliko starost in sklicujoč se na § 22. zadržnih pravil odklanja vsako izvolitev, vsled česar ga naj ne volijo. Oddanih je bilo nato 25 glasovnic. Dobili so g. Luka Pleteršnik, gostilničar v Postojni, 16 glasov; g. Andrej Perušek, gostilničar, v Št. Petru 8 glasov, gosp. Makso Žakelj 1 glas. Ker znaša absolutna večina glasov 13, je bil tedaj g. Luka Pleteršnik izvoljen za podnačelnika.

Pri volitvi šestih odbornikov je bilo oddanih 24 glasovnic.

Dobili so gospodje:

1. Ivan Zupan,	gost. v Postojni	19 gl.
2. Andrej Perušek,	„ „ Št. Petru	19 „
3. Anton Lončar,	„ „ Hrašah	19 „
4. Lovro Koprivnik,	„ „ Orehku	18 „
5. Tomo Svetina,	„ „ Hrenovicah	16 „
6. Janez Požar,	„ „ Žejah	12 „
7. Jakob Hubad,	„ „ Selcah	11 „
8. Rudolf Levec,	„ „ Goričah	11 „

Drugi glasovi so bili razcepljeni. Absolutna večina glasov znaša 13 glasov. Izvoljeni so tedaj bili gg. Ivan Zupan, Andrej Perušek, Anton Lončar, Lovro Koprivnik in Tomo Svetina. Za 6. odbornika je treba ožje volitve. Ker imata Jakob Hubad in Rudolf Levec enako število glasov, se je v smislu

§ 22. zadržnih pravil z žrebom določilo, da pride g. Rudolf Levec v ožjo volitev z g. Janezom Požarjem. Pri ožji volitvi je bil g. Janez Požar izvoljen s 15 izmed 20 veljavnih glasov.

Končno so se volili trije namestniki. Izmed 24 oddanih glasov so dobili gospodje:

1. Božidar Pajek,	gost. v Postojni	22 gl.
2. Anton Levičnik,	„ „ Št. Petru	22 „
3. Miha Bežek,	„ „ Slavini	17 „
4. Gregor Papež,	„ „ Orehku	7 „
5. Fran Hribar,	„ „ Postojni	5 „

Drugi glasovi so bili razcepljeni. Ker znaša absolutna večina 13 glasov, torej so bili izvoljeni za namestnike gg. Božidar Pajek, Anton Levičnik in Miha Bežek.

Točka 6. V smislu § 7. pravil deželne zveze kranjskih gostilničarskih zadrug je treba voliti 6 zastopnikov v zvezni zbor. Z 22 izmed vseh t. j. 24 oddanih glasov se izvolijo gg. Fran Kavčič v Postojni, Vinko Zajec v Postojni, Andrej Perušek v Št. Petru, Lovro Koprivnik v Orehku, Tomo Svetina v Hrenovicah in Miha Bežek v Slavini za zastopnika gostilničarske zadruga v Postojni v zveznem zboru deželne zveze kranjskih gostilničarskih zadrug.

Točka 7. Gospod Lovro Koprivnik poroča, da se je zadržno načelstvo v svoji seji dne 6. januarja 1915 posvetovalo o vedno bolj se razširjajoči razvadi brezplačnega dajanja potic in slanine ob žeganjih in enoglasno sklenilo predlagati občnemu zboru tozadevno prepoved. O tej točki se razvije živahna debata. Gosp. Šimen Cerne, gostilničar v Slavini, dvomi, da bi smela zadruga ta stari običaj prepovedati ali celo s kaznimi odpraviti. Navzoči zastopnik deželne zveze kranjskih gostilničarskih zadrug pojasnjuje, da ima zadruga pravico, da v smislu § 114. obrtnega reda odpravi uredbe in navade, ki motijo redno konkurenco med zadržniki, in da sme zadržni odbor po § 24. zadržnih pravil izsiliti izvršitev pravično storjenih sklepov zadržnega zbora z ukorom in globami do 20 K. Končno predlaga g. Lovro Koprivnik, zadržni zbor naj sklene, da gostilničarji sodnega okraja Postojna v bodoče ne bodo več smeli ob žeganjih brezplačno dajati gostom potic in slanine. Pri glasovanju se predlog z 18 glasovi proti 5 glasovom sprejme.

Točka 8. Zadržni načelnik izjavlja, da smatra spremembo § 14. zadržnih pravil za potrebno. Sedaj določa 3. odstavek tega paragrafa, da mora vsak član, ki na novo pristopi zadrugi, plačati 6 K sprejemnine. Pri večini kranjskih gostilničarskih zadrug je sprejemnina mnogo večja, dohodki zadrug iz vplačanih sprejemnin novih članov so zaradi tega mnogo izdatnejši ter razpolagajo zadruga čez večje zneske. Ker redkokdaj kdo dobi pravico točenja in nadrobnega prodajanja žganih opojnih pijač, bi tudi kazalo, da imetniki koncesij plačajo višjo sprejemnino. Zadržni načelnik tedaj predlaga, da naj zadržni zbor sklene naslednjo spremembo prvega stavka tretjega odstavka § 14. zadržnih pravil:

„Vsak član, ki na novo pristopi zadrugi, mora plačati sprejemnino (inkorporacijsko pristojbino), ki znaša 25 K in se zviša pri imetnikih koncesij s pravico točenja in nadrobnega prodajanja žganih opojnih pijač (§ 16. *lit. d* obrtnega reda) na 50 K. Vplačilo tega zneska je treba izkazati že takrat, kadar se obrt zaprosi.“

Gospoda Rajko Petelin in Anton Levičnik toplo podpirata načelnikov predlog, nakar združniki glasujejo. Predlog je bil z vsemi glasovi sprejet.

Točka 9. Gospod Vladimir Žitnik iz Postojne izjavlja, da bi bilo jako umestno, če bi si zadruga nabavila za svoje člane aparat za filtriranje vina. Zdržni načelnik omenja, da se bode združno načelstvo posvetovalo o tej zadevi in da bode stavil to točko na dnevni red prihodnjega združnega zbora.

Gospod Miha Bežek iz Orehka želi, da bi se vršil v Postojni en- do dvadnevni kletarski tečaj za gostilničarje. Zdržni načelnik obljublja, da bode vse potrebno ukrenil, da se tak resnično potreben tečaj vrši tudi v Postojni, in da bode v ta namen potom deželne zveze kranjskih gostilničarskih združug naprosil c. kr. kletarskega ali c. kr. vinarskega nadzornika za Kranjsko. Ker ni nihče več predlagal ali vprašal, zaključuje načelnik ob 6. uri pop. zborovanje.

Sklenjeno in podpisano.

Fran Kavčič, Slavko Črnilec,
t. č. načelnik. združni tajnik kot zapisnikar.
(Konec prihodnjic.)

Združne objave.

Krčmarska in mesarska zadruga za Idrijski okraj.

Vabilo

k

občnemu zboru

Krčmarske in mesarske zadruge v Idriji

ki se bo vršil

v sredo, dne 17. marca 1915

ob 2. uri popoldne

v gostilni Lipušček.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelnikstva o delovanju.
3. Poročilo o računskem zaključku.
4. Sklepanje o proračunu.
5. Volitev enega odbornika in 2 namestnikov za časa vojne.
6. Slučajnosti.

Člani se opozarjajo na § 25. združnih pravil, da ne bodo imeli sitnosti.

Načelstvo.

Zadruga gostilničarjev itd. za ljubljansko okolico v Ljubljani.

Vabilo

na

V. redni občni zbor

zadruge gostilničarjev, kavarnarjev, žganje-
točnikov in izkuharjev za ljubljansko okolico,

ki se vrši

v torek, dne 23. marca 1915

ob 9. uri dopoldne,

v gostilniških prostorih g. Tratnika

na Sv. Petra cesti v Ljubljani,

po sledečem dnevnem redu:

- a) Nagovor.
- b) Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
- c) Letno poročilo o delovanju zadruge v pretečenem letu.
- d) Računski zaključek in poročilo pregledovalcev računov.
- e) Proračun za tekoče leto.
- f) Določitev doklade za pokritje proračunjenih stroškov.
- f) Sprememba pravil.
- g) Razni nasveti in predlogi.

Opomba: Ako ob določenem času ne bo zadostno število članov navzočih, se bo po enournem čakalju zborovalo in sklepalo pri vsakem številu.

Ker se pošilja „Gostilničar“ vsem članom zadruge, se posebna vabila ne bodo razpošiljala.

V. Ogorelec,
načelnik.

Stanovske vesti.

† Josip Verhunc. Dne 8. t. m. je na Blejskem jezeru utonil načelnik zadruge gostilničarjev na Bledu gosp. Josip Verhunc. Vračal se je domov čez led in tu ga je zadela nesreča. Cenjeni obitelji kakor tudi tovarišem na Bledu iskreno sožalje na izgubi vrlega tovariša!

Podraženje piva. Spodaj podpisane pivovarne so razposlale gostilničarjem listke z naslednjo vsebino: „Našim cenjenim odjemalcem! Ker so se vsled vojne in vsled prepovedi, da se ječmen za slad ne sme več podelovati, neizmerno zvišali vsi stroški pri varjenju piva, so podpisane pivovarne prisiljene, zvišati ceno svojemu pivu od 10. marca 1915 naprej, in sicer za 3 krone pri hektolitru piva v sodčkih in za 4 krone pri hektolitru piva v steklenicah. Vsled položaja, ki ga je ustvarila vojna, se more pivo oddajati samo proti gotovini. Z odličnim spoštovanjem Brüder Reininghaus, Aktiengesellschaft für Brauerei- und Spiritus-Industrie, Graz; Erste Grazer Aktienbrauerei vorm. Franz Schreiner & Söhne, Puntigam bei Graz; Gösser Brauerei-Aktiengesellschaft vorm. Max Kober in Göss; Drehers Brauerei-Aktiengesellschaft Brauhaus, Triest; Thomas Götz, Bierbrauerei Marburg a. D.; Erste Oberkärntnerische Dampfbrauerei Johann Kern, Villach; Erste Oberkärntnerische Dampfbrauerei Malz- & Kunsteisfabrik, Brauerei Fischer, Villach; Delniška družba pivovarne „Adria“, Senožeče; Stadtbrauhaus „Glocke“, Gustav Lochs, Klagenfurt; Delniška družba pivovarne „Union“, Ljubljana, Spodnja Šiška; Julij Stare, Mengeš; M. Mayr, Kranj.“ — Če je to zvišanje umestno, danes ne bomo preiskavali, ampak si še pridržimo končno besedo.

Podraženje piva. Kaj nam je storiti? Kakor vidimo iz razglašene na drugem mestu, so pivovararji v resnici zvišali ceno pivu za 3 oziroma 4 K pri hektolitru. Ker so imele pivovarne nedvomno velikanske zaloge ječmena, je vprašanje, ali je bil ta zvišek v cenah opravičen ali ne. Zastopstvo državne zveze gostilničarjev je interveniralo tozadevno pri trgovskem ministru, ki pa je izjavil, da nima moči to preprečiti. Ne kaže nam torej drugega kot temu primerno ceno pivu tudi v podrobni prodaji zvišati. Ljubljanski gostilničarji so na sestanku dne 11. p. m. sklenili, da kadar dvignejo pivovararji cene kakor je bilo že napovedano, zvišajo vsi gostilničarji brez izjeme ceno pivu za 4 vinarje pri litru oziroma 2 vinarja pri vrčku. Tovariši po deželi, ne trpite škode in storite ravnatoko!

Oblika „Gostilničarja“. O tej zadevi smo dobili naslednji dopis: „Gospod urednik! Jako me je zanimala izjava gospoda, ki je v zadnji številki „Gostilničarja“ omenil željo, da bi se list izdajal v manjši obliki. Kajti sedanja oblika je v resnici nerodna za vezavo. Lista je v resnici škoda, da bi se uničeval, zato naj ga da vsak gostilničar vezati, da bo imel knjigo, v katero lahko vsak čas pogleda, ako potrebuje nasveta. Vezati list tak, kakoršen je sedaj, je v resnici skoro nemogoče, ker je prevelik. Uvažuje naj se nasvet g. A. S. in naj se gleda na to, da bo list tako velik kakor je na primer „Kmetovalec“. I. M. v Zg. Kašlju. — K tozadevnim željam pripominjamo, da letos ne kaže spremeniti oblike, ker sta že izšli dve številki in je treba tudi nove glave

listu, ako se oblika spremeni. Pač pa bomo prihodnje leto upoštevali izražene nasvete in list izdajali v manjši obliki. Ured.

Razno.

* **Maksimalni tarif za meso** je odpravljen za celo Kranjsko in sicer s 1. marcem.

* **Podraženje špirta.** Vojna uprava rabi mnogo denaturata za vojaške namene in da bi se ji ga moglo preskrbeti, se bo špirit izdeloval iz neprečiščenega sladkorja. Ker je ta sladkor drag, je avstr. špiritni sindikat sklenil zvišati cene in sicer za fini špirit za 15 K, za špirit, iz katerega se izdeluje kis, pa za 20 K, so tudi izdelovalci spirituoz in kisa sklenili, povišati cene, in sicer pri špirtu za 10 v, pri kisu za 3 v.

* **Izdelovanja trpežnega blaga iz svinjskega mesa.** Trpežno blago iz svinjskega mesa (t. j. gnjat, slanina in klobase) potrebuje skrbnega pripravljanja, če naj se ohrani za dalj časa. Gnjat in slanina se morajo dobro soliti tudi v spodnjih plasteh. Pri tem je paziti, posebno pri gnjati, da se blago namaka v zadostno močni slanici, in sicer po velikosti za dobo 6 do 10 tednov. Ob začetku nasoljevanja je blago vseokrog posebno ob tistih mesnih delih, ki niso pokriti s kožo, odrgniti s soljo. Tekom nasoljevanja je blago shranjevati, če mogoče v kletih pri 6° do 12° C. Pri višji toplini se lahko blago pokvari in slanica, pri nižji toplini se zakasni oziroma popolnoma zadrži pronicanje soli v spodnje plasti. Po nasoljenju se naj položita gnjat in slanina za pol dneva ali celi dan v vodo, da se sol deloma izgubi. Nato naj se dobro opereta. Pred prekajevanjem naj se sušita v zračnem prostoru, če mogoče v prepihu in sicer kakor je zrak vlažen, po več dni ali tednov. Klobase naj se sušijo takoj po izgotovitvi. Med sušenjem naj se blago ne izpostavlja mrazu, vlažnemu zraku, ali visoki toplini. Prekajevanje blaga naj se izvrši počasi v hladnem, ne premočnem dimu, ki ga daje žagovina iz trdega lesa. Če se naj blago ohrani za delj časa, mora se prekajevati gnjat približno 3 tedne, slanina do 2 tedna in klobase do 1 tedna.

* **Spomladanska dela na polju.** V svrhu, da bi se hitro izvršila spomladanska dela na polju, kar je velike važnosti tako v gospodarskem, kakor tudi v vojaškem oziru, je vojna uprava odredila, da dobe pri formacijah v notranjosti države, pri nadomestnih formacijah službujoči vojaki in tisti, ki so rekonvalescentje, če so po poklicu kmetovalci, kratke dopuste, največ po 14 dni, da opravijo potrebna kmetijska dela. Dopuste dobe v prvi vrsti samostojni kmetovalci, potem rodbinski člani samostojnih kmetovalcev in končno kmetijski delavci. Tisti, ki dobe dopust, bodo imeli prosto vožnjo po železnici, a če bi se po preteku dopusta ne vrnili, bi zapadli strogi kazni. Vsi, ki bodo imeli dopuste, bodo dalje dobivali svoje vojaške pristojbine in njihove rodbine pristojbe jim podpore. Če bi še kaj takega vojaštva ostalo na dispozicijo, se bodo skupine po 20 mož komandirale na delo k posameznim občinam ali k posestnikom večjih kmetij. V posebnega uvaževanja vrednih slučajih se bode na posebno prošnjo, ki jo je vložiti pri politični oblasti, dovoljevala časovno omejena oprostitev od vojaške službe, a samo samostojnim kmetovalcem in kmetijskim uradnikom.

* **Nobenih pisem, samo dopisnice vjetnikom na Ruskem.** Ruski cenzurni uradi so oznanili, da so prisiljeni, vsled stalno naraščajočega pošiljanja pisem vjetnikom na Ruskem, namenoma razmerno hitre vročitve, sprejemati samo dopisnice. Pisma se sploh ne dostavljajo. V interesu naših, na Ruskem vjetih vojakov je, da naj jim njihovi sorodniki in znanci dopisujejo vedno na dopisnicah. Opozarjamo na to vse naše čitatelje!

Zaloge kož in materiala za usnjarske industrije. Dne 5. marca t. l. je bil razglašen v drž. zak. min. ukaz o dolžnosti naznanjati zaloge kož in zaloge za usnjarske industrije potrebnega materiala. Po zmislu § 1. min. naredbe se morajo naznanjati zaloge in izpremembe zalog nastopno imenovanih tvarin: 1. Neustrojene kože in kožice in sicer: telečje, kože malih bikov (Pittlings), goveje kože, konjske kože, kipsi, kože divjačine in bivolov; 2. usnje za podplate, usnje za notranje podplate, oglav (urbas) izvzemši ovčje usnje, chevreaux, cheorettes) cepljeno usnje, usnje za jermensarska in sedlarska dela, usnje za strojno jermenje; 3. strojiva (čreslovina) in izvlečki čreslovine; 4. degreas. Dolžnost naznanila odpade, ako zaloge niso večje in sicer: neustrojenih kož 10 komadov; neustrojenih kožic 25 komadov; usnja za podplate 100

kg, oglava (urbasa) in drugega usnja 50 kg, čreslovine 100 kg od vsake vrste. Prvikrat se morajo zaloge naznaniti dne 16. marca t. l. Pozneje se mora obnoviti naznanilo vsakih 14 dni, torej je n. pr. v drugič naznaniti dne 30. marca, nadalje 13. aprila itd. Za naznanila se smejo izključno uporabljati samo uradne tiskovine. Potrebne tiskovine se dobe pri političnih oblastvih I. stopnje (okrajna glavarstva, mestni magistrat) in pri občinskih predstojništvih, in sicer brezplačno. Za naznanila se uporabljajo trojevrstne tiskovine, in sicer rumene za prijave „kož in kožic“, zelene za prijave „čreslovine in degreas“, slednjič sive za „usnje“.

Naznanila se morajo podati v dveh izvodih. Ako se pošlje prijava po pošti, se mora oddati najkasneje tistega dne, ki je predpisan za prijavo. Podrobnejša določila se lahko posnamejo iz ministrskega ukaza, ki je natisnjen na hrbtu naznanilnih tiskovin in tem dodanega podučila, na kar se zavezanci posebej opozarjajo. Posebej je še omeniti za vse zavezance važno določilo § 4. min. nar. glede obveznega spisovanja skladiščnih knjig, in pa kazenska določila § 6., ki predpisujejo občutne denarne globe, ozir. zaporne kazni za tiste, ki se ne pokore predpisom spredaj omenjenega ministrskega ukaza.

* **Vinski davek v Rusiji.** Petrogradski listi poročajo, da pripravlja ruski finančni minister načrt vinskega davka in sicer šest kopejk za steklenico domačega vina in 20 kopejk za steklenico šampanjca. S tem upajo dobiti na leto pet milijonov rubljev od tega davka. Pripomnimo, da se na Ruskem toči vino le v zamašenih steklenicah in prav nikjer ne iz soda. Razmeroma se na Ruskem izpije malo vina, ker priprosto ljudstvo ga skoro ne pozna.

* **Viržinke brez slamnatih cevi.** Po listih kroži vest, da se bodo odslej izdelovale viržinke brez slamnatih cevi. Te slamnate cevi je tobačna uprava dobivala iz Afrike. Zdaj seveda ni ničesar dobiti čez morje in bodo torej tudi ljubitelji viržink občutili angleško gospodstvo nad vsemi morji. Za viržinke, ki se izvažajo v Nemčijo, pa ima naša uprava še za dve leti dovolj slamnatih cevi.

Naročajte „Gostilničarja“ in spravljajte številke v zbirko, ki Vam bo še pozneje v pouk!

VERMOUTH-

vino najboljše kakovosti prodaja po najnižji ceni tvrdka

Br. Novaković

32 22-24

vinska trgovina v Ljubljani.

Jakob Zalaznik
pekarija, slačičarna in kavarna 31 22-24
Stari trg 21
se priporoča sl. občinstvu posebno z dežele
na zajutrk.
Filijalke:
Mestni trg št. 6
Kolodvorska ulica št. 6.

Posredovalnica za službe
gostilničarske zadruga v Ljubljani
Marije Terezije cesta št. 16
posreduje brezplačno za vse službo iščoče
: v gostilničarskem obrtu :
Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 v, z dežele 1 K.
Tovariši gostilničarji! Poslužujte se le ugodne priroke!
26 21-24

Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.
Največja slovenska hranilnica.
Denarnega prometa koncem leta 1913 K 740,000.000—
Vlog „ 44,500.000—
Rezervnega zak'ada „ 1,330.000—
Sprejema denarne vloge in jih obrestuje po
4 1/2 %
brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.
Za varčevanje ima vpeljane lične **domače hranilnike.**

Vinska trgovina
Ant. Müllerja
v Domžalah
priporoča
p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istriških, hrvaških in štajerskih vinskih goric ter zagotavlja točno in solidno postrežbo po primernih cenah.
Vino se dostavlja na dom ali pošilja po železnici. 29 22-24

Z vsemi v špecerijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsol. dneje tvrdka

T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Velepražarna za kavo z električnim obratom.

Zaloga mineralnih voda.

Pristne kranjske klobase
razpošilja po 48 vin. komad
v poštnih zavojih najmanj 5 kilogramov po povzetju
Ivan Kos
mesar in gostilničar na Vrhniki.

Tovariši!
Tovarišice!
Kupujte le pri tvrdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“ v vašem glasilu.

Pivovarna Mengeš (Julius Stare)
naznanja, da je otvorila
na Vrhniki
novo zalogo piva za okraje Vrhnika, Logatec, Idrija in Cerknica.
Priporoča svoje priznane priljubljene izdelke zlasti marčno, dvojnomarčno in bavarsko pivo.
Natančnejše podatke daje ter sprejema naročila **Lovro Rogelj,** sodavičar in založnik mengeške pivovarne na Vrhniki.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kolmann
 11 v Ljubljani 22-24
 dovoli gostilničarjem in kavarnarjem pri večji naročbi izdatno znižane cene.

A. Bajec
 cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani. 12 22-24

Deset zapovedi za kmetovalca
Deset zapovedi za zdravje
 dobi za stonj in poštine prosto vsak gostilničar in trgovec v poljubnem številu za razdelitev med 18 goste ter odjemalce. 22-24
 Treba le dopisnice z naslovom:
 Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepič
 Spodnja Šiška št. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gorc.
 Telefon št. 262.14 22-24

Pivovarna „Reininghaus“
 Gradec — Steinfeld
 priporočata svoja najboljša piva, kakor:
marčno carsko, vležano in bavarsko v sodkih in steklenicah. 27 22-24
 Specijaliteta **Reininghausovo dvojno sladno pivo „St. Peter“** v originalnih steklenicah.
 Glavno zastopstvo pivovarn Reininghaus in Puntigam
 Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Pivovarna Göss
 priporoča svoje priznane priljubljene izdelke
marčna, cesarska, vležana, eksportna in bavarska piva 33 21-24
 v sodčkih in steklenicah.
Zastopnik: Fr. Sitar v Sp. Šiški.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani
 (deželni dvorec).

Opozarjamo sl. občinstvo in tiste še posebno, ki se interesirajo za prava domača raznovrstna **namizna in desertna vina**

in sicer **Belokranjec, Dolenjec in Vipavec.**
 Vina so zajamčeno pristna, tako, da jih tudi čistita duhovščina zanesljivo rabi za sv. maše.
 Vina se oddajajo od 56 litrov dalje. Desertna v buteljkah. Postrežba točna in solidna, cene nizke, posebno ker Deželna vinarska zadruga ne stremi po dobičku, ampak da povzdigne promet domačih vin kolikor mogoče. 21-24
 O kakovosti vin se lahko vsakdo prepriča v Unionski kleti v Ljubljani, kjer se točijo samo vina Deželne vinarske zadruge.

Svg. Agnola
 Ljubljana, Dunajska cesta 13. 2224
 Zaloga raznovrstnega namizja za gostilne, hotele in kavarne.

Sanatorij Elizabetinum
 zdravišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. bolniška oskrba sester križark. Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. — Moderno opravljena Röntgenova soba. — Udobno urejeno kopališče z vsemi zdravilnimi pripomočki.
 Poljanska cesta 16. 36 22-24 Telefon št. 141.

Vinska trgovina Alojzij Zajec v Spod. Šiški pri Ljubljani
 priporoča cenj. gostilničarjem in zasebnikom svoja priznana najboljša vina kot: dolenska, štajerska, goriška in istrsko belo in črno po znižanih cenah.
 Postrežba točna in zanesljiva.
 Dalje priporoča p. n. občinstvu hotel „Bellevue“ pri Ljubljani, ki ima krasno opremljene sobe z vsem komfortom za prenočišče tujcev in za letoviščarje. V restavraciji se točijo najfinejša stara vina. Izborna kuhinja. Kava vedno na razpolago. Najlepši razgled na Ljubljano in okolico. Svež zrak in krasni izprehodi po tivolskem gozdu.
 Obenem se priporoča cenj. letoviščarjem hotel „Stol“ na Blejski Dobravi poleg postaje Dobrava med Jesenicami in Bledom. Krasno opremljene sobe za cele družine in posameznike. Dobra restavracija s fino kuhinjo in dobriimi starimi vini ter kegjiščem in lepim senčnatim vitom. Cene primerne. Lep izprehod do krasnega Vintgarja 1/4 ure. 15 22-24

Adria, delniška pivovarna, Trst
Varilnica v Senožečah.
 (Železniška postaja Divača.)
 Vplačana glavnic **K 1,000.000**
 :: Ustanovljena ::
I. 1820.
 priporoča svoje priznane dobro **Adria marčno, dvojno marčno in granatno pivo** v sodčkih in steklenicah po najnižjih cenah.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
 (Spodnja Šiška)
 priporoča svoje izborne izdelke, kakor:
marčno, dvojno marčno in izvožno pivo v sodčkih in steklenicah.
 Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska krma zelo priporočljive. 3 22-24

Ustanovljena 1. 1818.

Ustanovljena 1. 1818.

PIVOVARNA MENGEŠ

Julius Stare

priporoča svoje izborno vležano marčno, dvojno marčno in bavarsko pivo v sodčkih in steklenicah.

Naročila sprejemajo zaloge:

Ljubljana, Metelkova ulica št. 19; Borovnica, Cerklje na Gorenjskem, Dragomelj, Gameljne, Izlake, Javornik, Ježica, Kamnik, Kranj, Lesce, Medvode, Mokronog, Moravče, Motnik, Rudolfovo, Škofja Loka, Šmartno pri Litiji, Št. Vid pri Zatičini, na Vrhniki ali pivovarna v Mengšu. 1 22-24

Izboljšajte promet v svoji gostilni z najboljšim in najcenejšim češkim budjejeviškim delniškim pivom

plzenskega tipa.

Zahtevajte v gostilnah ljubljanskih, v Grandhotelu Balkan Trst, hotelu Lacroma Gradež, Palace hrvatske štedionice Zagreb, Napredak Sarajevo, Beránek Banjaluka itd. to pivo.

52 21-24 Informacije daje Češka delniška pivovarna v Čeških Budejovicah, Roza Rohrmann v Ljubljani, Bogumil Poňka v Trstu.

KLEINOSCHEG- DERBY SEC

39 22-24

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur. Špansko zemljo. — Tanin. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino. — Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.

ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Edina zaloga in podjetje te vrste na Kranjskem.
Zastopstvo za Štajersko, Primorje in Goriško.

GRAMOFONE GODBENE AVTOMATE na utež ali elektriko,
GRAMOFONSKE PLOŠČE - KLAVIRJE - PIANINE
posamezne dele, vzmeti, igle i. t. d.

A. RASBERGER, Ljubljana

Sodna ulica št. 5. Poleg c. kr. deželne sodnije.

Edina strokovna delavnica za popravo vseh vrst avtomatov in gramofonov, če tudi niso bili prej kupljeni.

Ugodna zamenjava starih obrabljenih plošč. Odplačevanje v malih mesečnih obrokih.

POZOR! Na željo postavim v vsako gostilno godbeni avtomat ali gramofon, da se z nabranim denarjem isti sam odplačuje. Stare avtomate vzamem po najvišji ceni v račun. Zahtevajte cenik.

2 22-24

I. kranjska tovarna mineralnih vodá, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v patent. steklenicah: jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

28 22-24

Priporočamo svojim cenjenim ::
tovarišem gostilničarjem izborno
marčno, dvojnomarčno
termalno in granatno ::

PIVO

največje slovenske narodne tvrdke:
Delniška družba združenih
pivovaren Žalec in Laški trg
v Ljubljani.